AZALPENAK

IZPARKARIJA

LAUAXETA

Izparkarija eldu zan ba izparringira (periodikura) lan egiteko asmoz. Aren entzute andijak, ikeratu euzan beste izparkari lagunak. Idazlanak eurrez egiten ebazan. Batez be izpar barrijak ekarteko ei-zan bizkorra. Aren eskubetatik etzan aldenduten izpartxu bat be.

Soldata andija jarri euasoen, merezi be ebalako.

—Udaletxeko izparrak batu ete dozuz?

—Bai ementxe dakardaz. ¡Zelako eztabaida ixan dan! Gustijak zarataka, alkarren aurka. ¡Ezin entzun ezertxu be! Ziñ egotzi batek, bestiari ukubilkada bat emon dautso.

—Ija ba izpar orreik zelan argi ta garbi idazten dozuzan.

—¡Beinguan dagoz! Bijar geure eguneroko onek zabalkunde andija eukiko dau.

—Baña orren bestekua ixan da?

—Ixilik zagoz ardau ontzijak airian ibilli dira!

—Ardau ontzijak airian ibilli dirala? Non? Udaletxian?

—Bayetz artezkari jauna, bayetz ba!

—¡Sekulan estot olakorik ikusi udaletxian!

—Gaur orixe ikusi dot ba. Ereslarijak be ixildu dira arein zaratak entzutian.

—Zer? Ereslarijak ixildu dirala? Baña ereslarjak ixan dira aretuan?

—Bai, euren tokitxu baten egon dira. ¡Arein otsak eta didarrak!

Izparkari barrijak entzungarrizko izparrak ekarri euzan. Areztakarijai pozik eguan, "novela" baten antza eukoen arein izparrak eta. Artu eban idazteko lumia ta arin baño ariñago idatzi ebazan lerro asko. ¡Udaletxian ixan zan eztabaida, ta erritia!

Urrengo egunean arin ibilli ziran txaide ziar izparringija salduten ebenak. "Udaletxeko "eskandaluba" ots-egiten eben. Endore jauna igaro zan txaidetik eta erosi eban izparringi bat. "Ze demoniño ete dakar ba? Atzo etzan ezer jazo ba". Ordaindu eban bere txakur nausija ta zabaldu eban eguneroko ori.

Izki lod jakaz auxe irakurri eban laugarren orrijaldian:

"Udaletxian batu ziran atzo endore ta ziñegotzijak. Leyo aurrian iñori be egoten etzakola itxi biar iñuan batek, baña best'ak gura ixàn ezkero leyo aurrian egon, nork galerazo legijon iñoen. Alkarreri laidoka asi ziran azkenian eta euren otsak eta didarak ixildu eragin eutsoen ereslarijai be. Muxikea ixildu zanian edontzijak jaurti ebezan alkarren aurka ta erritxiñelak ba kia ezin lortu ixan eben. Endore jaunari begi bat baltzitu eutsoen."

Au irakurri ebanian ikeratu zan geure endore jauna ta eskubak laster eruan euzan bere begijak zelan egozan be nabaituteko.—Olakorik eztogu entzun be! ¡Izparringira nuan arin zer jazo dan-edo!

Idazkolera eldu zanian ziñegotzirik geyenak antxe idoro euzan. Lotan egozala ba artezkarija ta idazliak erantzun eutsoen, baña alperrik. Arin baño ariñago itzartu ta araxe ekarri egijezela agindu eutsoen. Eldu ziran ba umore txarragaz artezkarija ta udaletxeko gauzetzaz idatzi eban idazlari barrija.

—Zeuk idatzi dozu au?

—Bai neuk idatzi dot.

—¡Soratuta zagoz-edo! Non ikusi dozu zeuk olakorik ba. ¡Atzo udaletxian ixan dira olako barrabazkerijak?

—¡Bai orixe! Alkarren aurka ibilli zintzazen eta erritxiñelak banandu ostian be akeita artzeko ontzijak eta garagardo ontzijak jaurti zendubezan.

—Guzurra da ori, guzurra!

—Egi utsa, egija. Antxe egon zan udaletxeko ugesaba be ta berak esango dau egija dan edo ez.

—Zer diñozu ugesaba?—erantzun eutson artezkarijak. ¡Ugesaba udaletxian!

—Bai bat! Guazen bertara ija.

—¡Tira ba juazen!

Bidian alkarregaz izketan yoyazan endore jauna ta izparringiko artezkarija. Izparringira etorri barrija dogu au. Anda lucia aldekua ei-da. Izparkari obarik ez ei dago iñon be. Baña nondik atara dauz olako guzurrak ba?

Txaide ziar eldu ziran "Kutz" akeitetxe dotoriaren aurrera ta izparkarijak esan eutson:

—Tira sartu gadixan udaletxian. Ikusiko dogu egija edo guzurra dan.

An zabaldu zan barre-zantzua entzun eben mundubaren azkenetik be. "Kutz" akeitetxe dotoria udaletxetzat ez eban artu ba geure izparkarionak?

¡Benetan izparrak aurkituteko mutil bizkorra zan! Beste etzan munduban egongo! ¡Au ta gusti be urrengo egunean kanpora jaurti eben!

Egunekua

BILBAO'KO EUZKO-GASTEDIJA

Igazi dan egubeneko EUZKADI izparringijan irakurrita onezkero jakitun-edo zara irakurle, bijar, otsalla'n 14'garrenan Bilbao'ko Euzko-Gastedi ospetsubaren 28' garren urtaurrena dala.

✤ ✤ ✤

Eta urtaurren ospatugarrijori jaokan garrantzijaz ospatuteko, gaur gageko 10'etan, Euzko-Gastedi'jan, Arantzadi'tar Estepan eletari yayuak itzaldi eder bat egingo dabena be, jakingo dozu, eta bijar, igandez, Eusko-Gastedi'jan bertan euzko-eresi-jai garrantzitsubai egingo dana be bai.

Bai irakurle, ta ez ezetzik niri esan, izparrau egubeneko EUZKADI'ko lenengo orrijan etorran izparra da, ba, ¡ta erderaz etorrana ixan be!; ta erderazko izparra ixanezkero ziur nago ni, irakurle, zuk ziatz-ziatz irakurriko zebana; euzkeraz etorri ixan ba'litz..., ¡onenian gero egiteko itxiko zeban baña! "Asko dira, ba, deitubak—euzkel-atalera esan gura dogu—baña gitxi be gitxi euzkerazko izparrak egunoro irakurten dabezan euzkeltzaliak".

✤ ✤ ✤

Aitatur'ko egubenian irakurri geban izparrak iñoskunez, gaur Bidebarrieta-txaidian gixonduta ikusten dogun Euzko-Gastedija'k lenengo bere sorkeria Santa Maria-txa dian ixan eban, eta ordut'k ona 28 urtek igazi dabe. Igaziriko 28 urtiotan ¡zenbat gora-bera ta zenbat oz-bero jasan biarra ixan ete dau 28 urteko euzko-morrosko gaste-zar onek!

Atiak ertsita txaidera urtetako eztala be be'n baño sarrijago euki ixan dabe, ba, gixagaxo aundija.

Lenengo ate-ertsitia Santa Maria txaidian zala ezagutu eban, ondiño umetxuba zala irakurle.

Gero Bidebarrieta-txaideratu zanezkero ate-erts'te geyago be ixan dauz; gustira bost dira, ba, Euzko-Gastedi jasarkortsu baxen adoretsu onek jasan ixan dauzan ate-ertsitiak.

卐 卐 卐

Aldi bat baña beste laurakaz bat egindа baño be luziagua ixan zan; "Primo de Rivera" er'txon euzkotarron arerijo aundi bat euzkotar-abertzale gustijok iruntzi egin biar gabazala-ta gure Batzokijak bijotzian eukan gorroto-indarrez ertsi ebazan aldi iguingarrija.

Azkenengo ate-ertzitiak erkal-agindarijen aginduzkuak ixan dauz.

Beraz igandian 28 urtera elduko dan Bilbao'ko Euzko-Gastedi begikuak era gustijetako arerijuak ixan dauz.

Bakaldunak ta bakaldarrak, erruki barik euren zijorkadakaz nekautsiten eben, ba. Erkaldarrak be zijorkada bardiñakaz nekautsi ixan dabe.

卐 卐 卐

Euzko-Gastedijau, ba, irakurle, dakusunez, era gustijetako zijorrakaz nekautsija ixan da: bakaldarrak gorrotozko zijorrez astinduten eben ba; erkaldarrak be gorrotozko zijorkadaz.

Karlatarrak be arerijo lez agertu ixan yakoz beti, ta aterik ertsi ezpa'dautse, ezta ixan guraririk ezagaitik ezin ixan dabelako baño.

Beraz irakurle Euzko-Gastedi onek arerijo asko ixan dauz; bakaldarrak, ¡arerijuak!; erkaldarrak, ¡arerijuak!; karlatarrak, ¡arerijuak!; eskerrak, eskumak, baltzak eta zurijak, ¡euzkotar gogorik euzkauken gusti-gustijak irakurle, euzko-abertzaletasunaren arerijuak ixan dira!

卐 卐 卐

Baña alan da gusti be euzko-gogua ezta be il, Bilbao'ko Euzko Gastedi adoretsuba bere lenengo eguneko adore ta ordutik ona beragandu ixan dauzan kemen gustijakaz iñozko gogorren, iñozko indartsuben ontxe dago-ta. ¡Ontxe iñozko indartsuben Euzko-Gastedija!, bere bixitzako 28'garren urtera eldu danian, ¡Emakume Abertzale-Batza'gaz ezkondu danian, irakurle!... Ezkontza onetatik euzko neskato-mutiko asko-asko jayoko al dira, ba. Alan ixan dedilla.

BELGUNTZAK EUZKERAZ

—Datorren igandian Jon deunaren txadonara juango az; ¿eztok, Mikel?

—Igandian Jon deunaren txadonan ¿ezer yauk, ala, Markel?

—¿Ezer dagonentz, itantzen daustak? ¿Ondiño be orretan gayauzak, Mikel? ¿Ondiño be illunpian, linbuan? ¡Kirten-kirtena az ala esango ba'neuskik be larregirik esango neuskidanik oinguan etxuat uste Mikel. Euzkel-Atal'eko izparrai ik egiten deutzean baño jaramon geyau ez egitekontan... ¡ezkayabixak zoro txarrak egunoro izparrak euzkel-ataleratuten!

—Egunotan, ba, Markel, aratuzte-egunak ixan dirala ta abar..., ba-kik, ba, burukomin iskitxubaz ta... irakurteko gogo larreirik be eztok egotenda... baña Markel, ¿datorren igandian zer yauk, ba, Jon deunaren txadonan?

—¡Zer egongo dok, ba, zer!... ¡Euzkerazko belguntzak, Mikel, euzkerazko belguntzak!... Eta i ta ire antzeko euzkeltzale asko egongozak ondiño datorren igandian Jon deunaren txadonan "zer daguan" itanduko dabenak.

—Neuk ez, ba, Markel, etxuat olako itaune lotsagarririk geyau egingo; Euzkel-Atal'ian agertzen dan izparrik ezteuat, ez, geyau itanduko, "kirtena" nazala-ta... ik esan daustean lez arpegi-arpegira iñok esan daistan etxuat gura-ta.

—Orduban igandian Jon deunaren txadonaratuko az.

—Ta baita belguntza abesti politak abestu be.

—¿Zelan?

—"Erdu pekatarija
Erdu elexara,
Jaungoikua'ren itza,
¡Jaungoikua'ren itza
Gogoz entzutera!"

"CENTRO VASCO,,'KO ITZALDIJAK

—Gaur gabian "Centro Vasco,,'n be ixango da, ba, notiña baño eztana!...

—"Centro Vasco,,'n be ¿belgundarijak vauzak, ala, Markel?

—Bai, ta ¡ederrak egon be, Mikel!

—Olako ederra ba-dok, josulagunen bat ixango dok, orduban; ¿eztok?

—¿Zer dakaztak ik, oin be, Mikel? ¡Josulagunak jaurti yuezan, ba-ta!... Ta Josu'ren lagundiko aba agurgarrijak euren etxietatik yaurti yuezanak barriz, "erkal-lagunak" ixan dozak. Ik orixe be eztok jakin Mikel...! "Atrasau-atrasau bibes tú Mikel!" ¡Atzera bixi az ala esan deuat, atzera!

—¿Nor dok, ba, Markel, gaur gabeko belgundari entzutetsu ori?

—Zabala'tar Josu, Mikel, ¡Zabala'tar Josu!...

—¡Orduban neu be gaur gabian an nok, "Centro Vasco,,'n neu be gaur gabian! ¡Bai bein!... ¡Mutil ona dok, ba, Zabala'tar Josu euzko-abertzale belguntzetako txonitzak egiten! ¡A zelakuak jaurtiko dabezan!... ¡Neu be gaur gabian an naz, "Centro Vasco,,'n neu be gaur gabian!...

—Neuk be arako amesa yuat, bai, ta gaberarte orduban.

URIBITARTE'TAR IBON.

ETXE TA LURR SALDU-EROSTIA
Etxien-gain diru arrtu-emotia
INTXAURRAGA'tarr P.
Bilbao-Ballen, 3-2'g. 11.685 Urrutizk

Bilbao'ta Getxo'ko izpar laburrak

Larrinaga'tar Imanol aizkide barrukuaren aita, alborenguagaz gexorik arkitzen da. Algorta urijan dago. Albait lasterren osatzia ixango litzake geure poza.

卐 卐 卐

Algorta'ko euzkel-ikastoletan oporra ixan dogu egunotan. Aratoste jayok igaro ondoren, len besteko kementasunagaz asiko gara barriro. Ija ba ikasle ta irakasliok ez aspertu, euzkera ondo-ondo ikasi arte. Aurtengo ikastaruan amar edo amabik euzkera ondo ikasten ezpadozube, eztakigu zer ixan bear daun.

卐 卐 卐

Getxo errijan beste batzutan gertatu dan lez, eztabe Kisto gurutzalduban irudi maitagarrija irakostoletatik kendu. Au da Getxo'ko udalik geyena uskurtzale-abertzala dalako. Euzkadi gustiko udal-gixonak alan ixango balitzakez, orixe gertatuko zan uri-ikastola danetan, baña alan eztan lez, beste batzutan kendu dabez. Gauza asko ikusteko jayua da gixona, ta au be ikusi bear ixan dogu Euzkadi uskurtzale onetan. Madrid'ko burdijari lotuta egotiak ekarten dauskuz guri gauza oneik, edo obeto esateko España'ko burdijari lotuta egotiak. Noiz arte ixango ete da?...

卐 卐 卐

Bilbao'ko Euzko-Gastedi'ko Euzkeltzale-Bazkuna'k igaziko igandian egiñeko batzarrian erabagi polit eta begiko bat artu eban. Beste urtietan lez, aurten bere, gure "Kirikiño" aundija zanaren opaz, bere jayo ta il zan Mañari'n jaitxu batzuk egingo dira. Bear bada, beste urtietakuak baño garrantzitsubaguak ixango dira aurtenguak. Orretarako ixentau zan batzordiak agertuko dauz izparringi onetan. Euzkel-idazle ta euzkotar gustijok gertuten asi ba, jayok egiten diranian ara juan gadixan. Beste urtietan lez, ia idazle mordo on bat joaten bagara, azpalditik asko ta asko alkar ikusi barik be bagagoz ta, "Kirikiño"-ren opazko jaitxu bat baño atxaki obeagorik eztagola esalei, bere ikasle garan idazliok alkartu ta egun bat batera igazteko. Bera goguan dogula, zintzotasuna be bixiagotu baño ezta egiten ba-ta, bera zan lako zintzua ta apala ixanik ori gogoratuta nor ixango da epeltasunian bixi dana? Batez bere gaurko aldijetan dagon bear-ixana ikusijagaz?

卐 卐 卐

Euzkel arazuetan zintzo be zintzo ekiteko asmuagaz, "EKIN" ixenagaz Zornotza'tik astero urtengo daben izparringi polita be, astelenian lenengoz artu dogu. "Ekin" baño ixen obiagorik ezin ipiñi ixan dautse, ba aspalditik ekin ta ekin baño besterik eztau egin. Len amabostaroko aldizkingija zan, orain asteroko izparringi biurtu da. Ekin ta ekin egitiagatik egin dau aurrerakada ori. Poz-pozik artu dogu euzkotarrok, ba Bizkaya'n ori lako izparringi baten bear ixana euki dogu. Jaungoiko-Zale bazkuna aurreradua. Lan ixila, baña onuratsuba dagi. Euzkotar gustijok gagoz bazkun begiko orreri lagundu biarrian. Anei bat arpidedun geyago baleuz berak diñon lez, zer ez-ete leuke eg'ngo? Zorijonak Jaungoiko-Zale'ko jaun agurgarrijori. Jarraitu alan, ba euzkotar onan laguntasuna ixango dozube.

卐 卐 卐

Irakurlia, datorren igandian, Bilbao'ko Jon deunaren txadonan euzkerazko belguntzak (mixiñuak) asten dira. Aldogun gustijok bertora joateko bearturik gagoz. Geure elia goraltzen dogu, ta geure goguari egoki-egoki etorriko yakoz belguntzarijak azalduko dabezan gauzak. Nozi-eñian bearrezkua da. Donoki gauzak gogoratzia, ba ludiko gauzakaz arazopeturik gab.z, eta aldizka ondo yatorku oneik alde batera itxi ta areik gogoratzia.

TORKATIKO.

ATSO GEXUA

Beñola, osagillia ta laguntzallia (pratikantia), "Katasketa,,'ko atsua ikertuten juan ziran. Eta osagilliak, gexuari, ondo arakatu ostian esan eutsan.

—Andria, gaur atzo baño txarrago zagoz. ¡Au ezta ganoria! Zuk zerbait jan dozu; ur utsagaz agindu neutzun moduan etzagaz beintzat.

—Ara ba jauna—atsuak erantzun eutson—ardau apur bat baño eztot artu ba; triste nago ta.

—Baita geyago be artu dozu zuk. Sagarra be jandozu ta.

—¡Sagarra jan dodala? ¡Ori da asmetakua!

—Bai jan dozu! Ez ukatu emen; neuk dakit ondo ta.

—Ara, sagar txiki-txiki bat baño eztot jan ba

—Ez uste ixan gero niri txanparik egiterik. Nik dana igarten dot eta...

—Gexuaren gelatik urten ebenian, laguntzalliak osagilliari esan eutson.

—Jauna, beorren jakiturijak arrituta itxi nau. Atso orreri sagarra jan dabela zelan igarri dautso?

—A, lelotzarra! Ori be itandu? Ogepeko sagar-muskilla ez ikusteko nora begira egon az? Olako lekuetan zur eta adi egon biar ixaten dok.

Ganeko egun baten "pratikantia" atso gexua ikertuten bera bakarrik juan zan. Eta gelaratu zanian, bere lenengo begirakadia ogeperantza jaurtin eban. Eta ogepian lasto-maluta bat ikusi eban. Orduban, arpegi benagaz atsuari esan eutson.

—Gaur, lengo egunian baño askozaz txarrago aurkitzen zara. Onan ezin egin zeinke gauza onik; aborik eztozu jagoten eta. Gaur be zuk lastue jan dozu ta.

Au entzutian, atsua ikaratu zan; eta negarrez esaten eutson, berak ezebala lastorik jan eta abar. Baña atsuaren errazoe gustijak ezeben balijo ixan. Ba gixon arek asarre bixiz esan eutson.

—Urrenguan be, sagarra ta lastua ta olako gauza bakanak jan egizuz bai? ta ikusiko dozu zelako arin azkenak egingo dozuzan. Laster be laster eruango zaitube lau gixonek ortik ziar...

Eta "Katasketa"-ko atso koitauak negar eta negar egin eban.

MAÑARIKO.

UGARTETXEA TAR I.

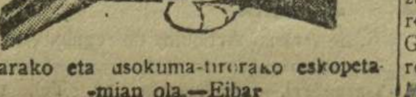

Eizarako eta usokuma-tirorako eskopetamian ola.—Eibar

ZARIKIEGI'KO KISUZGILLEA

Euzkadi'ko edadura osoan, betidanik asmen aundikoa izan da kisuzgintza. Euskalerri'ko bazterretan agirian dago nonbait gure kisuzgilleak egina. Irietan, errietan eta areago baserrietan, auteman dezakegu nik aipatu dudana. ¿Ezduzie agian ikusi euzko-basetxea? Biztoki eder, zail eta xarmanta, arrunteko zera dugu gure Aberri maiteko alde guzietan.

¿Nor'k, kisuzgillea'k baizen egin duen ainbateko ekinala? Goraldu, bada Euzkadi'ko kisuzgilleak.

卐 卐 卐

Bein, Naparra'ko Zarik'egi deritzan errizkan bizi zen kisuzgille omentsu bat.

Iruña'ko lurralde orotako jendea'k gure kisuzgillearen ateraldi maltzurrak agomitan artzen zituen. ¿Nor'k ezluke aipatuko Matxinto kisuzgillea?

Oroen ezaguna zen arras, Matxinto amarruti au. Norabait goanez geroz, sekulako balakaldiak egiten ziozkaten, aren ateraldi zorrotz eta irrigarriak goait aditzeko.

Artako egun batez, Zizur'ko Txantxikenea izendun'eko etxe-anderea'k arata goateko mezua egorri omen zion Matxinto'ri. Ogia erretzeko labea andeaturik baizeukaten, Matxintoz aipatu zuten, arek, labea berritzeko inkai egokia eginen zielakoan.

Matxinto mezua artu bezain sarri, bideari lotzen da zalui, zeren eta langille zintzo ta azkarra baita. Orduerdi bateko ibillaldia egin ondoan Txantxikenean dugu jadanik. Ataria jotzen du... kash... kash... kash...

—Abemarie.

—¿Nor da?

—Niaur naiz.

—¿Nola? ¿Matxinto edo, eldu zaigun?

—Bai, ala bide, etxekoandre. Esaera zarrari jarraikitzen natzaio beti. "Gaurkoan egin daitekena, ez geroko utzi" Alatan bada, eldurik nagola lanaren abiatzeko. ¿Ikus ote nezake labearen ezar-tokia? Le'aka gabiltza lanean oraiko ontan, ortaz beraz nai nuke lantxo berau alik aguroena egin. ¡Lana'k itorik gaude ta!

Matxinto'k labearen ezar-tokia ikuskatuz geroz, ematen da etxeko-andreari buruz:

—No, andrea. Eun bat laurlekoz eginen dautzut labea. Ez eskatu gero funtsik ere merkeagotzeko, zeren eta azken balioa da negurri ori.

—Aizu Matxinto: ezdautzut balioa beratzekorik otoituko. Bai bainan, egintza oneko labea dagiguzula, ta berexiena dugu iraunkorra dadin.

—Bai etxekoandrea. Alki (konporme) nago arras. Biar berean labearen lanean asiko natzazue. Agur andrea.

—Agur Matxinto ta biar arteo.

卐 卐 卐

Biaramunean eta goiztirian soberazko astia izanen ere.

Klis... klas... klis... klas. Lanaren arroitua baino bertzerik ezda senditzen. Matxinto'k zirt eta zart adrilluak jartzen ditu. Manetxekere, gero ta zintzokiago eutsten dio lanari, ta biak zein lasterragoka dabiltz, illuntzeko tenorea urbiltzen zaielakotz.

Labearen ganga ertsi dute ja gure gizonak eta ezdu oraino arras illundu.

—To, Manetx. Ekentzak sustengatzeko zuredia.

—Bildur naiz, gangari tenteak ekendu ondoan, zerbait mugituko zaigunetz.

—Ekentzeko errana deiat.

Egik tupusteko batez. Bertzela, ¿noiz aiteo gogo dukan emen?

Shei asi da mailluka. Kiski-kaskaka; geieneko zuredia anbildurik dauka. Labearen ganga beitiratzen bide zen zuredia ekenduta.

—Aizu nagusia. So egon uni. ¿Ez ote duzu nabaritzen, labe-ganga au zapatzen ari den, nik zuredia ekentzen diodalarik? ¡Uf! ¡Gero ta zaluiago! ¿Zer dugu ontan?

—Alo, alo Manetx: sar dezak ire soina azpi ortan... Eldu gangari. Ez mugitu batere... Jasan llabur bat nik kontsua jaso bitartean...

Badoaie lasterka Matxinto izerdi lapatsean etxeko andrearen billa.

—Andrea, onata natorkizu labe-egintzaren saria ordaintzeko... Azkendurik dago ta

—Tori Matxinto eun bat laurleko, erabaki genduen arauz. Eta ¿zail dugu labea?

—Altzairua bezain fierra egina dugu zemendu orea. Zernai erre dezakezu labe ortan. Eta oraintxe bagoazi illundu baino len etxe-aldera. Agur, etxeko-andre ori. Egon bizkor.

Jautsi da Matxinto, dirua sakil-ondoan altxatu ta. An dago Manetx ats andika, labearen ganga soinka jasaiten.

—Manetx, atera dezak ort'k ire soina ta goazen aguro illun-aitzinarekin. ¡Alo, eup!

—Aise diozu soina atera dezadan. Bildur naiz ordean, lurreratu dadinetz.

—Ez orrengat'k errenguratu. Atera soina ta kitho. Abian gaitez jadanik.

Manetx'ek atera du soina labearen aotik; ezdu behatzen niora ere. Matxintoren ondotik dabilla burua lurret'k altxatu gabe.

Illunkara zen eta bideari loturik zeunden Matxinto ta Manetx, biak alkarrekin.

Bapatean urrundanik egiten dete oinka norbait'ek: ¡¡Matxinto, Matxinto!! ¡¡Geldi!! ¡¡Geldi!!

—Ez axolik egin ots okei; ez asaldatu batere. Goazen abik zaluikien—zion Matxinto'k Manetx'eri—bidean barna zioazelarik.

Otsak, gero ta ozenagoak zituzten, ain urbil, non eta Manetx'ek Txantxikenekoaren aotsa ezaguna baizuen.

—Zu, nagusia, ¿ezduzu nabaritzen gure atzetiko oiua? Txantxikeneko andrea bera da oinlari ori.

—Errana deiat, arthaz ez aditzeko. Illundu zaiguk eta oraino ezga'tuk etxera eldu.

Eta oiularia'k aien ondotik: ¡¡Matxinto!! ¡¡Matxinto!! ¡¡Ots!!

Matxinto'k burua biurtuz ala erran omen zion oiulariari:

—¿Zer da berri?

—¡Labea anbildu zaigula! ¡Ekatzu dirua! ¡Matxinto!

Eta Matxinto'k jardetsi zion zalui-zalui:

—¿Zer na izenduen ba? ¿Betirauneko labea, edo? ¡¡Arraiua!!

Agerre'tar Anastasi.

ERRIJETATIK

AZPEITI

BASURDE TA EIZTARIAK.—Ipartar eiztariak egoaldeko basurdean aurka dira. Loyola runtzko bide zarreko "Salve" arria lurrera jaurti dutena basapistiai ere eiztari on bat bota bear primiña ba degu. Ori egin dutenak ekintza ederra egin dute. Burrukan eta gau illenean egin dute. Zergatik ez egin egunez? ¡gaxuak! orrek'n uste dezute ziñismena itzaltzea! Ez gaizto zer andiak, ezta itzaliko ta bai geyago sutu egingo da kistarren ziñismen txinparta. Loyola'ko Iñaki andiak sortu-oitura auzteko satan eta bereak ez dute indarrik.

Len toki beretik kistar ziñismendunak igarotzean Andra Miren Olatz koari "Agur Erregiña" esaten dioten. Len baño agur samurragoa egingo diogu orain. Oroi arria alperrik bota dute. Izarraitz mendia ezdute botako, bere oinetan Olatz'ko Andra Miren dualako.

Olatz'ko Miren deunagaz Izarraitz sutik ixango da ta mendi ori zutik dan bitartean euzkeldunen ziñismena ere gogor. Bide zarretik juaten agur erregiña esango diogu biotzetikan.

Bildur bage gere ziñismena agertu ta Loyola'ko bazterretan otoi egingo degu. Iñaki geure kapitan degulako eta Olatz'ko Andra Miren.

Orain eta beti "Agur Erregiña...".

ERRENA.

OIARTZUN

Lengo igandian Monzon jaunak batzokian itzaldi eder bat egin du euskeraz ta erderaz; enparantzan soñu ta zalaparta izan arren batzokia bete betia zegon orlako itzaldiak aditzegatik izan ere zer nai gauza egin liteke.

Itzaldi ondoren Legarre'ko txoko politean antzerki jai bikaña. Lenengo mutil koskorrak "Sasi eskola" ta urren Lekuona apaiz jaun argiaren "Eun dukat" eresiz apaindua, denak ederki lan egin zuten.

Aurten erri ontan lenengo aldiz Agate Deunaren eskaleak batzokiko saill bikaña ibilli da oso ederki abestuaz zorionak denai.

Bilderrain'tar Joseba aita (J. L.) eta Gaztelumendi'tar Illarri gastea alditxo bateko beren etxiratu dira. Arbelaitz anaia ere emen izan da.

Egun oitako elizkizunetan ozte aundia ibilli da, gertaera beltz oik ikus ta izan ere zerbait egin bearra dago, eta oraindik ere urrutira begiratuaz gure izaera jatorrai garantzirik ematen ez diotenak badira!

ENARA.

BERMEO

ANTZERKIJA.—Euzko-Batzokiko aldreak antzestu eban igandian, (aratuste egunak zirala ta) jai eder bat. Antzerki aberkoyak ikusi gendubazan. Etxabe ixan zanaren "Peru Gixon" agertaldi biko idaztana; Goyenetxea eta Layuno andereñuak punterengo egon ziran. Gixonezkoetatik Zabala, Albitzu, Mingolarra, Zabala ta Getxo. Bestiak bere ederto euren lana egin eben. Zenbat txalo ta zantzo entzun ete ziran!

Bigarren antzerkija: "Negarrez igaro zan atsua" Sota Aburto'tar Imanol jaunaren ikuskai aberkoi ta samurra. Lopategi, Goyenetxea eta Jauregitzar andereñuak gorengo ixan ziran. Zubimendi, Zabala ta Mutikua berebixiko egon ziran!

Ondo esateko gustijak ederto egin eben. Atseden aldijetan jantza abestubak ixan ziran: "Agerkundia", "Emen gozuz lagunak", "Aizta txinkurrun txan-kun", "Piztuko ba'litzake", "Ako Juaniko", "Eskolapoin dantza" eta "Mari Kartederreko". Baita be "El Caserío", Guridi'rena abestu eben Zubimendi ta Gotxi neska-mutillak. Ederto be ederto.

Mingolarra abeslari ospetsubak abestu ebazan "Txoriñua nora ua" Usandizaga rena. "Oñasez" erri abestija eta Valdes'en "Bide onera". Txalo asko entzun euzan. Azkenez "Maitena" idazlanaren "Gari ebagitzaliak" emon eben.

Tellez, Txindurtza eta Errenteria neska-mutillak txalotan entzun eben bai entzun be!

Astelenian "Itxaro Ixarra" Sota-Aburto'tar Imanol jaunarena. Albitzu, Uriarte Mingollarra eta mutikua berebixiko egon ziran. Bigarren lana Etxabe'ren "Manu Soro" antzestu eben. Euren erreztasuna olako lanetarako erakutsi eben bai. Goyenetxea eta Lopategi andereñuak eta Barandika, Zugazaga, Goyenetxea, Muñoa eta Urrengoetxea'k irebasi ebezan txalomugarijak.

Ekitaldi artian Zubimendi ta Albitzu'k barrerak naiko eragin euskuben Guridi'ren "El Caserío"-ko bertzuakaz. Abesti jantzak zerbait aldatuta, igandekuak lakoxiak ziran.

Mingolarra'k abestu ebazan "Itzartu gadixan" eta "Arbola bat zan". Azkenez Sorozabal'en "Gabiltzan kalez kale" txalotubak ixan ziran gusti-gustijak. Astertian.

Erritarren eska-bidez barriz antzestu ziran igande ta astelenez atsegiñen ixan ziranak.

Egija esateko, edertuago ezin egin deiteke ezertxu be. Ekitaldijetako jantza, abestijak, zoratu eragiten eutsoen ikusliai, Neskatotxubak eta egoki egiten ebezan dantza ta aurreskuko biribilketak. Elortza, Zugazaga, Gotxi eta Errekalde neskatil liraiñak lan ederra egin eben. Alai egoten ziran txaluak eta begirakunen adi-adi. ¿Ezta? ba dakije... baña ixilik. Igarten yatzube nor dozuben zeben arteskarija.

Zorijonak Errauskin jauna, egin dozun lan ederragaitik.

Goraldu biar dira antzerki-oyalak margoztu dabezenak be. Telletxe ospatsube, ta Muñoa jaunak euren asmakixun politakaz gustija apaindu eben. Zorijonak bijoi. Iru egunetan antzoki gustija bruruño betez eguan. Iñortxu be ezin sartu leitikean areto andi aretan. Zorijonak gustijai eta aurrera ekiteko txaluak joten dautsoeguz.

"ABELETXE,,'RI. — Aberkide, pozez ibilli nintzan zeu idoroten emen zintzala jakin nebanian, baña neure gogo ona etzan betetu, ordurako alde-egin zendulako. Artu egixu belu bada be, neure agur anaikorra.

"ITXOSUA,,'RI.—Zer dok edo ain beste aldijan ixilik egoteko? Izparrak badozak ba idazteko! Mobitu adi ta lorik ez egin.

¡AGUR, ABELIN!.—Astelenez il zan geure lagun maitekorra zan Getxo'tar Abelin abertzale zintzua. Goyan bego. Obiratzian laureun edo geyago juan ziran. Bere emazte, aitama ta neba-arrebai tamal-agurra. Irakurle otoi bat il danaren gogo-aldez.

URKIDI.

Uarra.—Portau zarie bermeotarrok orainguan. Or diran Zabala, Zuazaga ta beste "dregoso" batzuk ezin egon bakian iñoiz be. Lan egiteko jayo dira ta, Aberrijaren aldez lan egin biar. Bermeo, beti buru gauza gustijetan. Zorijonak gustijoi.—Lauaxeta.

ANTZUOLA

ANTZERKI JAYAK.—Igandian eukigenduan antzerki jai ederra, iragarrita eguan bezela. Erriko udal etxian ixan zan antzerki jai ori, euzko antzerkijak baizik antzestuten ez zirala.

Txalo berezijak entzun zituzten antzeslarijak, batez ere Gabilondo'tar Meltxor'ek eta Artolazabal'da Simon eta Larrañaga'tar Susane'k. Euzkel abesti maitekorrak ere abestu zitúzten "pianu" ta gusti.

"Aitona ta billoba" antzestu zut nian, txalo ugarijak entzunaz amaitu zan guzia. Jarrai orrela aurrera ere.

MEDI-GORRI.

BETIKO BIDEAN

Benetan gagoz geldute aspaldijon oneik agintarijok artzen dabezan eretxi dollorrakin mueta gustijetako arazuetan.

Eurentzat ez dago eziñik; errez-errez jaurtiten dabez legiak naita iñok ez aitu eta aintzat artu; ez dautse ardurarik bestientzat kaltegarri ba-dira, euren antzera oldozten ez dabenak miñdu ezkero.

Laterri orren edestija aurrera doya lengo errakuntzak ezer ez dirala oinguakin lodituta; ez dauka aldakuntzarik bere edestijak naita garrantziz eskatu ikastoletan edestijaren irakatsija, oso-osuan esan giñake iñortxok be ez dabela ezer ikasten dakusguzan dollorkerijak ikusita. Edonoz eta edonun joko dautzube adarra euren aberrijaren goralbenakin, euren antxiñako aberaztasunakin, euren jakintasunagaz, euren au ta ori ta bestia, arako eguzkija ostenduten etzan aldija euren ingurubetan eta abar; baña gitxik edo iñok be ez dautzube esango, zegaitik ostendu zan eguzki ori, zegaitik eta zelan galdu ebezan euren eberaztasunak, zegaitik banandu ziran odol-ibayak bitartez, euren menpian gixaldijetan bixi ixan ziranakin eta zegaitik ainbeste errakuntza ondoren ikasi ez daben euren edesti edo historijan aldatu biar dabena bide deunga orretatik.

Dan-danak d'ra bardiñak laterri orretako agintarijak, bai eskoitarrak eta bai eskertarrak, danak dira eretxi batekuak iñoren eskubidiakaz. Eurentzat ez dago eurena baño, "eurak nagusi, edo musturrak ausi", nai euren etxian nai auzokuenian.

Bestien jatorriko eskubidiak, bestien izkuntza, bestien oiturak ezetsi ta beriak goraldu, iraindu zuria, goraldu beria, eurak agintari era gustijetan, eta zu, langille, naita zeure etxian.

Ez dabe ezer ikasi edestijan, aurrera doyaz; indijuak lenago zigortuten ebezan zigor ber-bera darabiltzela ezan leike, ez eben lortu ainbeste gixalditan aren maitasunik eta oraiñarte gure bijotzak be urrunduten doyaz eurakandik, ez doguz maite, ma tagarrijak ez diralako.

Biar-biarrekua da benetan iñoren eskubidiak itzaldutia, norberenak itzaldutia nai ba-dogu, baña onentzat nasai datoz eretxi orreik; aurrera doyaz betiko bidian.

X.

Batzoki de Matiko

SUSCRIPCION PRO MUGIRE Y ACERO

	Pesetas
Suma anterior	1.168
Antonio de Gerrikaetxebarria	3
José de Oyarzabal	2
Prudencio de Ituarte...	3
Escolástico de Larruzea	1
Tomás de Aburto	1
Ciriaco de Ormaetxebarria	1
Angel de Aranzabel	2
Julio de Elorriaga	5
Carlos María de Orue	25
Blanca Monchet	2
Francisco de Goiti	2
Benito de Goiti	2
José Luis de Galarza...	5
R. de A.	10
Félix de Gabiola	5
Jauregi'tar Joseba Koldobika	3
Luis de Totorikaguena	1
Santiago Anda	1
Sobrante de una misa	5
José de Añibarro...	10
X. X.	1
X. X.	10
Julio Porset	3
Total	1.272

Nota.—La Directiva del Batzoki de Matiko ruega a todas las entidades que tengan abiertas suscripciones para socorrer a estos patriotas, una vez dadas por terminadas, se sirvan enviarnos por el medio más cómodo para ellas su importe a este Batzoki a nombre del señor presidente.

El 20 de febrero
publicará EUZKADI
la
PAGINA DE PESCA
a cargo de un redactor especializado en la materia
Admitimos suscripciones y anuncios para la Página de Pesca.

AGENCIA FUNERARIA
DE LOS
HIJOS DE BARO
Carrozas, féretros, coronas, hábitos.
CARNICERIA VIEJA, 2.
Teléfono 10.207.